

VERBRUIK
CRB 2024-0180

19 jan.
2024

ADVIES

Procedure voor schuldafbouw en hervorming van de
collectieve schuldenregeling

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Inbehandelingneming

Bij mail van 8 december 2023 heeft de beleidscel van Vice-eersteminister en Minister van Economie en Werk, de heer Pierre-Yves Dermagne, een adviesvraag gestuurd aan de bijzondere raadgevende commissie Verbruik over een voorontwerp van wet houdende invoering van de procedure voor schuldafbouw en tot hervorming van de collectieve schuldenregeling. De uiterlijke indieningsdatum van het advies is 15 januari 2024.

De subcommissie Handelspraktijken, die opdracht kreeg om een ontwerpadvies voor te bereiden, kwam hiervoor bijeen op 14 december 2023 en 8 januari 2024. Namen deel aan de werkzaamheden: de dames Louas (Test-Aankoop) en Moreau (Steunpunt voor de Diensten Schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en de heren Denoiseux (VBO), Devogel (Comeos), François (Febelfin), Greuse (ACV), Socquet (Unizo) en Vandenabeele (UCM).

De subcommissie kon eveneens een beroep doen op de deskundige medewerking van de dames Bovy (Beleidscel Dermagne), Etienne (Beleidscel Dermagne), George (UNamur en UCL) en Van Vossole (Beleidscel Van Tigchelt), en de heer Ouchinsky (ULB).

Na een stemming op afstand, conform artikel 8 van het huishoudelijk reglement van de brc Verbruik, werd het ontwerpadvies op 19 januari 2024 goedgekeurd door de plenaire vergadering, onder het voorzitterschap van de heer Reinhard Steennot.

Inleiding

De brc Verbruik heeft op 6 september 2023 reeds een advies¹ uitgebracht over een voorontwerp van wet betreffende de saneringsprocedure en hervorming van de collectieve schuldenregeling. Het voorontwerp van wet dat momenteel ter advies voorligt, is een aangepaste versie van dit eerdere voorontwerp van wet, waarbij onder meer rekening werd gehouden met een aantal opmerkingen die in het eerste advies van de brc Verbruik werden geformuleerd. De brc Verbruik zal zich in haar advies dan ook hoofdzakelijk focussen op de gewijzigde aspecten in vergelijking met de vorige versie. Voor de overige aspecten van het voorontwerp van wet verwijst de brc Verbruik naar de standpunten die werden ingenomen in het vorige advies. De brc Verbruik betreurt eens te meer dat zij voor een voorontwerp van wet, met een dergelijke belangrijke draagwijdte voor zowel consumenten als het bedrijfsleven, amper de tijd krijgt om de tekst grondig door te nemen en tot een gefundeerd advies te kunnen komen.

Het voorontwerp van wet voert een nieuwe procedure voor schuldafbouw in die soepeler en aantrekkelijker is dan de collectieve schuldenregeling, en past ook de

¹ [Handelspraktijken : Saneringsprocedure en hervorming van de collectieve schuldenregeling \(fgov.be\)](https://fgov.be).

collectieve schuldenregeling aan, dit aan de vereisten die in de praktijk werden geformuleerd gedurende de laatste jaren.

De doelstelling van de procedure voor schuldafbouw is om in een voldoende vroeg stadium in te grijpen om de overmatige schuldenlast van schuldenaren aan te pakken, waarbij de schuldenaren een uitstel van betaling bekomen om hen in staat te stellen om met behulp van een (gerechts)mandataris oplossingen uit te werken voor hun schulden, met dien verstande dat die oplossingen de vorm kunnen aannemen van een minnelijke aanzuivering (minnelijke akkoorden) of van een collectieve aanzuivering (plan voor schuldafbouw).

Deze nieuwe procedure moet volgens de memorie van toelichting voorkomen dat schuldenaren zich uiteindelijk in een situatie van onoverkomelijke overmatige schuldenlast bevinden en gedwongen worden gebruik te maken van de collectieve schuldenregeling, die een zwaardere procedure is, in het bijzonder als gevolg van het feit dat het beheer wordt overgenomen van de schuldenaar.

De tweede doelstelling van onderhavig voorontwerp is om de collectieve schuldenregeling aan te passen rekening houdende met de vereisten die voortvloeien uit recente studies op het terrein. Het belangrijkste punt in de hervorming van de collectieve schuldenregeling betreft de afschaffing van de minnelijke fase, waarmee men de procedure eenvoudiger, efficiënter en sneller wil maken.

In het voorontwerp wordt een onderscheid gemaakt tussen de twee procedures die beschikbaar zijn in geval van insolventie van natuurlijke personen. Het onderscheidende criterium is of de schuldenaar zich al dan niet in een situatie bevindt die verhindert zijn vervallen schulden te betalen op niet duurzame wijze. De procedure voor schuldafbouw geldt in geval van een niet-duurzame, niet-structurele schuldenlast, met andere woorden volgens de memorie van toelichting een tijdelijke situatie die snel kan worden aangepakt en perfect overkomelijk is. Anderzijds is er sprake van duurzame schuldenlast wanneer deze structureel of te groot is om te kunnen worden opgelost door maatregelen zoals afbetalingstermijnen en kwijtschelding van kosten en interesten. In dergelijk geval dient men gebruik te maken van de collectieve schuldenregeling.

Advies

1 Algemene opmerkingen

Algemene opmerkingen van de leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen

Hoewel de leden die de organisaties van de productie, distributie en de middenstanden vertegenwoordigen vaststellen dat in het nieuwe voorontwerp van wet met bepaalde opmerkingen/kritieken uit het advies van 6 september 2023 rekening werd gehouden, blijven belangrijke bezorgdheden bestaan met betrekking tot het evenwicht tussen de rechten van schuldeiser en schuldenaar; rechtszekerheid/transparantie en administratieve lasten.

Zo zijn deze leden ervan overtuigd dat deze nieuwe procedure van schuldafbouw een sterke voorkeur zal genieten bij consumenten ten opzichte van een CSR-procedure, onder andere aangezien de consument zijn vermogen in eigen beheer houdt en dit dus een logische eerste keuze zou zijn. Daarbij zijn er ook nog verregaande mogelijkheden voorzien zoals een kwijtschelding tot 20% van de openstaande schuld en lange termijnen (tot 10 maande moratorium en tot 5 jaar afbetalingstermijnen). Beide maatregelen zijn moeilijk te rijmen met het idee van een 'tijdelijke schuldenlast'.

Verder problematisch inzake deze nieuwe rechtsfiguur zijn o.a. ook: de verhouding met bestaande wetgeving; de vaagheid van bepaalde begrippen/criteria; het gebrek aan inzicht in de kosten die deze procedure met zich al meebrengen voor zowel schuldenaar als schuldeiser; transparantie naar schuldeisers toe die niet zijn opgenomen in de lijst met schuldeisers en de vrees dat ondernemingen zelf actief het respecteren van het afbetalingsplan zullen moeten opvolgen en (indien nodig) in rechte zullen moeten optreden om hun rechten te vrijwaren.

Deze leden hebben zich in het vorige advies positief geuit ten opzichte van de meeste toen voorgestelde aanpassingen aan de procedure van collectieve schuldenregeling. Zij zijn dan ook nog steeds voorstander van deze voorgestelde aanpassingen en nadien de evaluatie daarvan, vooraleer men overgaat tot de invoering van een nieuwe rechtsfiguur, waar zij toch nog steeds belangrijke vraagtekens rond plaatsen.

Algemene opmerkingen van de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen zijn grote voorstander van het voorontwerp in zijn geheel. Inhoudelijk blijven deze leden achter de filosofie van het ontwerp staan: hervorming van de collectieve schuldenregeling en invoering van een nieuwe - flexibelere - procedure voor schuldafbouw. In het laatste geval zal het zaak zijn om consumenten die moeite hebben met het betalen van hun schulden, vanaf het begin ondersteuning (de mandataris) en een structuur (de nieuwe procedure) te bieden.

Op dit moment is de enige oplossing voor consumenten die moeite hebben om hun schulden af te betalen, om elk van hun schuldeisers afzonderlijk te benaderen. Natuurlijk kunnen ze gebruik maken van de minnelijke schuldbemiddelingsprocedure, die tot doel heeft een globale oplossing voor iemands schuldenlast te vinden door aan al zijn schuldeisers een afbetalingsplan voor te stellen, maar deze procedure, ook al heeft ze veel voordelen, is niet verplicht voor schuldeisers en legt geen verplichtingen op (zoals het opschorten van invorderingsprocedures); elke schuldeiser kan dus weigeren deel te nemen. Een enkele schuldeiser kan bemiddeling dus onmogelijk maken door aan te dringen op betalingen die zwaarder zijn dan de door de bemiddelaar voorgestelde betalingen en zo het positieve effect van het (de) lopende betalingsplan(nen) op de totale schuldenlast ondermijnen. Collectieve schuldenregeling is niet de geschikte oplossing voor consumenten in moeilijkheden wier financiële situatie niet volledig in gevaar is en die proberen het heft in eigen handen te nemen. De overdracht van beheer die met deze procedure gepaard gaat, is een grote belemmering, aangezien de consument het beheer over een deel van zijn inkomsten wordt ontnomen.

Met de hulp van een mandataris voor schuldafbouw (advocaat, gerechtsdeurwaarder, schuldbemiddelaar, ...) kan de consument zich via de procedure voor schuldafbouw tot de arbeidsrechtbank (= rechtbank bevoegd voor de collectieve schuldenregeling) wenden om:

- een **moratorium** van 4 maanden te verkrijgen waarin de uitvoeringsmaatregelen worden geschorst. Dat moratorium moet worden benut om met de verschillende schuldeisers, met de hulp van de mandataris, te onderhandelen over een collectief schuldafbouwplan of over minnelijke akkoorden;
- een **meerderheidsstem van de schuldeisers** verkrijgen om het schuldafbouwplan te aanvaarden. Als de meerderheid akkoord gaat, zijn alle schuldeisers verplicht om het schuldafbouwplan te aanvaarden.

Het grote voordeel van deze schuldafbouwprocedure is dat de schuldenaar niet het beheer over zijn inkomen wordt ontnomen, zoals het geval is bij een collectieve schuldenregeling. De schuldenaar behoudt de controle, gesteund en geadviseerd door de mandataris voor schuldafbouw.

Opdat deze procedure mogelijk zou zijn, mag de consument zich niet in een duurzame toestand van overmatige schuldenlast bevinden, in welk geval enkel de collectieve schuldenregeling een oplossing kan bieden. De consument moet daarentegen, zelfs als hij tijdelijk in moeilijkheden verkeert, in staat zijn om zijn schuldeisers terug te betalen, mits een strikt beheer en voor maximaal 5 jaar.

Het zal mogelijk zijn om te onderhandelen over interestverminderingen en vergoedingen, maar de schuldeiser moet verzekerd zijn van de terugbetaling van ten minste 80% van de hoofdsom van zijn schuldvordering. Aan consumentenzijde is men van mening dat onder deze voorwaarden ook schuldeisers hun voordeel zullen kunnen doen. In dit opzicht is de schuldafbouwprocedure een verlengstuk van de minnelijke invordering.

Deze leden zijn van mening dat dit nieuwe instrument een extra troef is in de strijd tegen overmatige schuldenlast voor consumenten die zich tijdelijk in een netelige situatie bevinden, maar er toch uit kunnen geraken mits enkele aanpassingen aan hun terugbetalingscapaciteit.

Bijgevolg zullen deze leden in dit advies enkel ingaan op de punten die gewijzigd zijn ten opzichte van de vorige versie van de tekst. Voor het overige verwijzen wij naar de eerdere opmerkingen van deze vertegenwoordigers.

2 Verhouding met andere procedures en maatregelen ter bescherming van de consumenten

De brc Verbruik dankt de beleidscellen om een schematisch overzicht te hebben bezorgd over de wijze waarop deze nieuwe procedure inzake schuldafbouw zich zal verhouden met andere procedures en maatregelen ter bescherming van de consumenten. Niettemin blijft het voor de brc Verbruik moeilijk om concreet te kunnen evalueren hoe deze nieuwe procedure in de praktijk zal functioneren in combinatie met andere procedures/maatregelen ter bescherming van de consument (zoals de bepalingen van boek XIX "Schulden van de consument" die onlangs in het WER zijn opgenomen of de geplande hervorming van de minnelijke schuldbemiddeling).

Volgens **de leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen** bestaat het risico dat, wanneer de verschillende maatregelen en procedures die gunstig zijn voor de consument worden gecombineerd, een schuldeiser vele maanden (**soms tot 14 maanden**) zal moeten wachten voordat hij terugbetaling kan krijgen van wat hem verschuldigd is.

Daarbij wensen deze leden erop te wijzen dat er nog nooit zoveel faillissementen werden uitgesproken als in 2023. Hierdoor gingen ook 11.795 banen verloren. Maatregelen met een negatieve impact op de cashpositie van ondernemingen moeten dus zoveel als mogelijk worden vermeden.

Het voorontwerp interfereert bovendien met bepaalde sectorspecifieke regelgevingen (bv. energievoorziening, krediet, ...). Voor kredieten wordt specifiek verwezen naar de regelgeving opgenomen in Boek VII WER. Bovendien dient in de wet opgenomen te worden dat de opening van een procedure van schuldafbouw eveneens moet vermeld worden in de CKP. Hierover is er momenteel niets bepaald in het voorliggend voorontwerp.

Volgens deze leden geeft de ontwerptekst geen enkele aanwijzing over hoe de verschillende procedures op elkaar moeten worden afgestemd of hoe deze interferentie met sectorspecifieke regelgeving moet worden aangepakt. Wij vragen ons dan ook af of de opstellers van de tekst rekening hebben gehouden met deze specifieke regelgevingen. Dit geldt met name voor de energiesector:

- de energieleveranciers hebben indertijd al een protocol over betalingsplannen afgesloten met de betrokken minister van Energie, en zijn al zeer flexibel in het toestaan van betalingsplannen. Er zijn ook verplichtingen die voortvloeien uit regionale normen betreffende de redelijkheid van betalingsplannen (zie bijvoorbeeld artikel 30 bis van het besluit van de Waalse regering van 30 maart 2006);
- de maximale duur van een schuldafbouwplan zou langer zijn dan de verjaringstermijn voor energiefacturen (zeker als deze regels gecombineerd worden met bepaalde regionale regels ter zake die voorzien zijn in het kader van betalingsplannen. Zo biedt bijvoorbeeld artikel 25 *septies* van de 'Elektriciteitsordonnantie' al bescherming aan bepaalde klanten zolang zij een betalingsplan met hun leverancier overeenkomen. Deze bescherming, en dus dit betalingsplan, kan tot 5 jaar duren). Hoe zijn dergelijke bepalingen met elkaar te verzoenen (vooral als de klant/schuldenaar zijn betalingsplan niet nakomt)?

De aan de kabinetten bezorgde slides met een schematisch overzicht van de verschillende procedures die in de drie gewesten van het land van toepassing zijn op de energiebevoorrading, illustreren de complexiteit van het regelgevingslandschap dat op deze sector van toepassing is. De vertegenwoordigers van de sector zouden de opstellers van het voorontwerp graag meer toelichting geven over de regels waarmee ze momenteel rekening moeten houden en over de impact van het voorontwerp op deze toch al bijzonder ingewikkelde regels.

3 Toepassingsgebied

De brc Verbruik is positief over de opname van de nieuwe procedure in het Gerechtelijk Wetboek, waardoor de bescherming wordt uitgebreid naar alle natuurlijke personen.

Aldus is het een goede zaak dat ook bestuurders van ondernemingen, conform het Cassatie-arrest van 18 maart 2022, gebruik zouden kunnen maken van de procedure.

De brc Verbruik betreurt echter dat voormalige ondernemers tot zes maanden moeten wachten na het stopzetten van diens ondernemingsactiviteiten, vooraleer deze gebruik zou kunnen maken van deze procedure.

4 Register

De brc Verbruik stelt vast dat het register JustRestart zal gebruikt worden voor de toepassing van de procedure voor schuldafbouw. De brc Verbruik is tevreden dat het project JustRestart eindelijk van start is kunnen gaan, maar wijst op de vele technische problemen sinds de opstart, die zo snel als mogelijk zullen worden verholpen.

5 Antimisbruikmaatregel als een nieuw verzoek wordt ingediend binnen 6 maanden na een vorige procedure

De rechter moet telkens nagaan of de verzoeker zijn onvermogen niet kennelijk heeft georganiseerd, alvorens voor hem een procedure te openen. Het doel van deze controle is om te vermijden dat de verzoeker de procedure zou aanwenden om zijn schulden niet te hoeven afbetalen of om telkens te kunnen genieten van moratoria.

Volgens de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen lijkt deze controle door de rechter al ruim voldoende om kwaadwillige schuldenaars van de procedure uit te sluiten, zodat het niet nodig is om in een extra maatregel te voorzien, vooral als dit betekent dat schuldenaars die te goeder trouw zijn het uitstel van betaling wordt ontzegd dat zij nodig hebben om "er weer bovenop te komen".

De leden die de organisaties van de productie, distributie en de middenstand vertegenwoordigen zijn tevreden met de toevoeging van een antimisbruikbepaling, maar betwijfelen of een (korte) termijn van 6 maanden voldoende bescherming zal bieden. Misbruiken zouden doeltreffender worden vermeden indien een termijn zou worden berekend vanaf de beslissing tot weigering om de procedure te openen of tot weigering om het plan te homologeren, tenzij de rechtbank anders beslist.

Volgens deze leden kunnen bepaalde risico's op misbruik ook worden gedekt door de rechter toe te staan een voorafgaande solvabiliteitscontrole te gelasten en hem te verzoeken rekening te houden met de bijzondere situatie van de schuldeiser.

6 Uitbreiding tot de echtgenoot/samenwonende

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen betreuren dat het moratorium niet langer geldt voor de ex-echtgenoot of de ex-samenwonende, tegen wie de schuldeisers zich onvermijdelijk zullen keren, tenzij zij zichzelf "indekken" door een procedure in te leiden.

Zij denken in het bijzonder aan belastingschulden die zijn vastgesteld op het inkomen van een echtgenoot tijdens de feitelijke scheiding en die na de scheiding kunnen worden verhaald op het vermogen van de ex-echtgenoot die “geen schuldenaar” is. Dit zijn schulden waarvoor de ex-echtgenoot persoonlijk aansprakelijk is op grond van fiscale solidariteit, ook al is zijn of haar aandeel in de belasting nihil.

7 De rol van de mandataris

Sinds de eerste versie van het ontwerp is de rol van de mandataris duidelijker geworden. Het is nu iets duidelijker dat het een professioneel rechtsbeoefenaar moet zijn (advocaat, deurwaarder, enz.) of een particuliere of overheidsinstelling die erkend is om aan schuldbemiddeling te doen.

In de procedure wordt onderscheid gemaakt tussen de rol van “voorafgaand mandataris” en de rol van “mandataris” die in de praktijk “vaak dezelfde persoon zijn”. Dit geeft de consument de ruimte om te beslissen of hij de procedure wil voortzetten met de professionele rechtsbeoefenaar die de procedure inleidt, dan wel of hij de voorkeur geeft aan een andere aanpak.

Bovendien wordt de rol van de tussenpersoon in de loop van de procedure verduidelijkt. Hij zal verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de minnelijke akkoorden of het betalingsplan, tenzij de schuldenaar vraagt om dit zelf te doen. Concreet zal de consument het verschuldigde bedrag aan de mandataris voor schuldafbouw overmaken volgens de overeengekomen voorwaarden, die op zijn beurt de betalingen aan de schuldeisers zal verrichten volgens de voorwaarden van het plan of de minnelijke akkoorden.

Voor **de leden die consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, is het feit dat het principe is omgekeerd ten opzichte van het eerste ontwerp problematisch. De autonomie van de schuldenaar is immers een van de principes die naar voren worden geschoven als uitgangspunt van deze nieuwe procedure. Er is voorzien dat de schuldenaar verantwoordelijk zal zijn voor de uitvoering van minnelijke akkoorden is hier een logisch gevolg van. Bovendien is het om redenen van proceseconomie (verdere procedurestappen zijn betalend) verkieslijk dat de schuldenaar de controle behoudt over de uitvoering van de akkoorden die hij heeft onderhandeld. In feite bestaat het risico van een “industrialisatie van schuldbemiddeling”: mandatarissen voor schuldafbouw worden betaald om het verdere procedureverloop te verzekeren en kunnen geneigd zijn om “druk uit te oefenen” op de schuldenaar om de procedure op te starten, terwijl een eenvoudige minnelijke regeling al perfect zou kunnen volstaan. Dit is wat al gebeurt in Vlaanderen met bepaalde verenigingen van gerechtsdeurwaarders die minnelijke schuldbemiddeling voorstellen (onderhandelen over akkoorden en opvolgen van betalingsplannen tegen betaling). Hoewel de autonomie van de schuldenaar het principe moet blijven, is het toch wenselijk dat hij de uitvoering van de akkoorden/plannen kan delegeren aan de bemiddelaar. Voor schuldenaars die moeite hebben met het beheren van hun budget, is het feit dat ze kunnen delegeren een praktische en geruststellende oplossing: ze storten één enkel

bedrag en zullen dus minder geneigd zijn om de in het betalingsplan vastgelegde som "aan te spreken" om elders betalingen te doen.

Indien artikel 1675/1/62, §1 echter behouden zou blijven en de mandataris dus verantwoordelijk zou zijn voor de uitvoering van de minnelijke akkoorden, tenzij de schuldenaar dit zelf wenst te doen, zou moeten worden bepaald dat de schuldenaar daartoe een uitdrukkelijk, met redenen omkleed en schriftelijk verzoek aan de rechter moet richten.

De leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen zijn er voorstander van dat de consument steeds verplicht wordt bijgestaan door een professioneel, hetzij een professionele rechtsbeoefenaar (advocaat, deurwaarder, enz.), hetzij een erkende particuliere of overheidsinstelling, om aan schuldbemiddeling te doen, en dit vanaf de opmaak van het verzoekschrift.

8 Gebrek aan kennisgeving van de aanvraag en de toelating tot de procedure van schuldafbouw en potentiële gevolgen.

Art. 1675/1/10, § 2, 9° Ger.W. bepaalt dat de schuldenaar in het verzoekschrift tot opening van de procedure van schuldafbouw onder meer ook melding maakt van de erkende of beweerde schuldeisers. Er is in het voorontwerp van wet geen enkele controle voorzien of deze lijst exhaustief is, ook niet door de aangestelde mandataris. Het is dus mogelijk dat de schuldenaar, al dan niet moedwillig, schuldeisers vergeet te vermelden in het verzoekschrift.

De kennisgevingen en meldingen in het Centraal register der schuldenregelingen (het huidig register van Collectieve schuldenregeling art. 1675/20 Ger.W.) zal gebeuren aan de schuldeisers die bekend waren (art. 1675/1/5 Ger. W.). In tegenstelling tot wat tot dusverre voorzien is in art. 1675/9, § 1bis, 2° Ger. W. (voor collectieve schuldenregeling), gebeurt er evenmin een individuele kennisgeving aan de schuldeisers van de eventuele toelaatbaarheid tot de procedure van schuldafbouw.

De toelating tot de procedure van schuldafbouw wordt ook gemeld in het Centraal Bestand der Beslagberichten (te wijzigen art. 1390/ter1 Ger.W.), maar daar hebben de schuldeisers geen rechtstreekse toegang toe.

Indien een schuldeiser dus niet vermeld werd in het verzoekschrift (en dus ook geen kennis krijgt, noch van de aanvraag tot opening van de procedure van schuldafbouw, noch van de eventuele toelating tot de procedure) kan dit aanleiding geven tot de volgende nefaste gevolgen:

- Deze schuldeiser zal geen kennis hebben van het moratorium dat 4 maanden (of bij verlenging 8 maanden) kan duren.

- Ingeval er een herstelplan wordt uitgewerkt, zal hij niet kunnen deelnemen aan de stemming en zal zijn schuldvordering ook niet meegenomen worden in de weging.
- Het “lot” van de schuldeiser wordt bezegeld door art. 1675/1/52 Ger. W. dat bepaalt dat zij betaald zullen worden na uitvoering van het plan en op de wijze die is bepaald in het plan voor schuldvorderingen van dezelfde aard. Het is dus perfect mogelijk dat een zelfs bevoorrechte schuldeiser die geen kennis kreeg van de procedure van schuldafbouw (bijvoorbeeld omdat zijn (recurrente) schuldvorderingen tot op dat moment ook tijdig betaald werden), geconfronteerd wordt met een inkorting van zijn schuldvordering in hoofdsom ten belope van max. 20 %, zonder dat hij in de procedure betrokken werd door “vergetelheid” van de schuldenaar om hem op te nemen in de lijst der schuldeisers.

Om dergelijke mistoestanden te vermijden is het volgens **de leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen**, aangewezen dat er een betere controle ingelast wordt (bijvoorbeeld door de mandataris) van wie de schuldeisers zijn bij het opstarten van de procedure van schuldafbouw.

Wanneer schuldeisers niet vermeld werden in het verzoekschrift tot opening van de procedure, (of in een latere fase maar vóór de stemming), dient hun positie herbekeken te worden en mogen zij niet het slachtoffer worden van nalatigheid van de schuldenaar (art. 1675/1/52 Ger.W.).

9 Mogelijkheid om in het schuldafbouwplan een vermindering van meer dan 20% te voorzien met uitdrukkelijk voorafgaand akkoord van de schuldeiser

Het voorontwerp van wet stelt dat, behalve ingeval van grotere toegevingen van zijn kant ten gunste van de schuldenaar, de betalingsvoorstellen aan de schuldeisers geen vermindering van meer dan 20% van het bedrag van de schuldvordering in hoofdsom mogen bevatten.

De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen, zijn verheugd over de toevoeging die het mogelijk maakt om, met de uitdrukkelijke instemming van een of meer schuldeisers, een schuldafbouwplan voor te stellen, waarbij de schuld boven de grens van 20% wordt kwijtgescholden.

De leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen vragen zich af waarom, aangezien de nieuwe procedure voor schuldafbouw gericht is op schuldenaars met betalingsproblemen die niet van blijvende aard zijn, toch het idee is ingevoerd van een vermindering tot 20% van het bedrag van de schuldvordering? Hetzelfde kan overigens gezegd worden over de ‘omgekeerde toerekening’ van betaling op interesten en andere schadebedingen in afwijking van artikel 5.210 B.W. Deze leden stellen zich daarom vragen bij deze

toevoeging en vrezen dat dit tot extra druk kan leiden om een bepaalde kwijtschelding te aanvaarden.

10 Verplichting voor de mandataris om het artikel 1675/1/61 toe te passen wanneer twee schuldeisers in het register kennis hebben genomen van de niet-nakoming van het plan

Artikel 1675/1/53 Ger. W. bepaalt dat, indien ten minste twee schuldeisers in het register kennis hebben gegeven van de niet-uitvoering van het plan, de mandataris voor schuldafbouw verplicht is het artikel 1675/1/61 toe te passen.

De brc Verbruik vraagt zich af of de mandataris voor schuldafbouw in dat geval ofwel (indien de oorzaak van de niet-uitvoering legitiem is) de rechtbank op de hoogte moet brengen en moet onderhandelen over nieuwe minnelijke akkoorden of nieuwe regelingen voor de uitvoering van het plan, ofwel (indien de oorzaak van de niet-uitvoering niet legitiem is) de rechtbank moet verzoeken om het plan te laten herroepen? Of blijft dit gewoon een optie die wordt overgelaten aan het oordeel van de mandataris, aangezien in artikel 1675/1/61 sprake is van “kan”, en niet van “moet”?

De leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen blijven daarenboven zich vragen stellen over de beoordelingsbevoegdheid van de mandataris over de legitimiteit van de niet-uitvoering van het plan in het kader van artikel 1675/1/61 Ger. W. In de memorie van toelichting wordt onder meer zelfs ‘de conjunctuur’ als mogelijke legitieme reden aangegeven, hetgeen in weze een catch-all bepaling is.

11 Over de maximaal mogelijke duur van het schuldafbouwplan (5 jaar) en de duur van het moratorium

De maximale termijn die de schuldenaar krijgt om zijn schulden “aan te zuiveren” via een plan is 5 jaar. **De leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**, keuren deze termijn goed en het is belangrijk voor het succes van de procedure dat deze termijn niet wordt ingekort. Het is een redelijke termijn, die nodig is om mensen met lagere inkomens uitzicht te geven op aflossing in menswaardige omstandigheden. Aangezien de schuldeiser verzekerd is van ten minste 80% van de schuldvordering, zou het voor de consument ook makkelijker moeten zijn om zijn schuld af te betalen via een aflossingsschema dat hem niet in een wurggreep houdt. Dit is gunstig voor alle partijen: de consument kan afbetalen zonder verlies van waardigheid en de schuldeisers hebben de garantie dat ze het verschuldigde bedrag na afloop van het plan terugkrijgen. Een kortere looptijd zou dus voor een hele groep mensen (met een beperkte schuld maar ook een beperkt inkomen) betekenen dat zij terugvallen op een collectieve regeling, en dat is precies wat dit ontwerp wil vermijden. Bovendien moet in bepaalde gevallen, en vooral indien alle schuldeisers akkoord zijn,

een verlenging van deze 5 jaar ook mogelijk zijn. Het is immers niet volledig correct en wenselijk om te stellen dat mensen vanaf 5 jaar en 1 dag wel in een zware CSR thuishoren, zeker gezien het een doelstelling is van dit voorontwerp om de klassieke CSR zoveel mogelijk te vermijden.

Voor de **leden die de organisaties van de productie, distributie en de middenstand vertegenwoordigen** gaat deze termijn van 5 jaar te ver (= 60 maandelijkse afbetalingstermijnen). Daarbij moet ook de periode van het moratorium (tot 10 maanden) in rekening worden genomen. In totaal dus een maximale termijn van bijna 6 jaar. 5 of 6 jaar voor een herstelplan is niet te verzoenen met het basisidee dat een schuldenaar die in een procedure van schuldafbouw toegelaten wordt, per definitie niet-duurzame (tijdelijke) betaalproblemen heeft. Daarbij is er ook nauwelijks nog een onderscheid met de termijnen voorzien in de collectieve schuldenregeling. Een termijn van 2 jaar voor herstelplannen zou moeten volstaan in het kader van een 'tijdelijke' schuldenlast.

Ook de duur van het moratorium (4 maanden + 4 maanden + 2 maanden) brengt de rechten van schuldeisers volgens deze leden teveel in het gedrang. De termijn van 8 maanden zou minstens moeten worden gehalveerd.

12 Stemming over het plan

Artikel 1675/1/48 is duidelijker geformuleerd: "Voor de berekening van de meerderheden wordt rekening gehouden met de schuldeisers en met de bedragen die opgenomen zijn in de lijst van de schuldeisers overeenkomstig artikel 1675/1/44", wat overeenkomt met het verzoek van **de leden die de consumentenorganisaties vertegenwoordigen**.

Niettemin zou de rechter, zoals deze vertegenwoordigers al in het eerste advies hebben opgemerkt, de homologatie van het door de schuldenaar voorgestelde plan moeten kunnen "afdwingen" als de schuldeisers dit op onrechtmatige wijze weigeren (zie de jurisprudentie die zich inzake CSR heeft ontwikkeld met betrekking tot onrechtmatige bezwaren), terwijl het plan de belangen van alle partijen dient en het mogelijk maakt om een collectieve schuldenregeling te voorkomen.

De leden die de organisaties van de productie, de distributie en de middenstand vertegenwoordigen wijzen op het risico voor de schending van de rechten van bepaalde schuldeisers en dit voor zowel zij die niet zijn opgenomen in het verzoekschrift als die dat wel zijn.

13 Over de kost van de procedure

De brc Verbruik stelt vast dat het artikel 1675/1/60 aangeeft dat de mandataris, na zijn aanstelling, de consument informeert over de procedure, het verloop en de kosten ervan, en de bestaande alternatieve oplossingen."

Dit wordt hernomen in artikel 1675/2bis 10° en 12°.

In dit stadium worden de kosten van de procedure echter nergens vermeld, noch in de tekst van het voorontwerp, noch in de memorie van toelichting.

De brc Verbruik dringt er nogmaals op aan dat de kosten zo transparant en gematigd mogelijk zijn, om consumenten die een schuldafbouwprocedure willen opstarten niet onnodig te ontmoedigen.

Het geld dat schuldenaars kunnen vrijmaken moet zoveel mogelijk wordt gebruikt om hun schulden af te lossen. Een van de grootste problemen voor mensen met schulden is dat een groot deel van wat ze met veel moeite afbetalen naar de tussenpersonen gaat die tussen hen en hun schuldeisers staan.

Het ontwerp moet daarom volledig duidelijk zijn over de totale kosten van de procedure. Een mandataris die verantwoordelijk is voor het maandelijks uitvoeren en controleren van betalingen zal daar - terecht - voor vergoed willen worden. De prijzen moeten daarom transparant (en gematigd) zijn in het belang van iedereen en ook om een "industrialisatie" van de schuldbemiddeling te voorkomen.

14 Monitoring

Uiteindelijk zal de voorgestelde procedure, zowel vanuit het oogpunt van de schuldenaars als van de schuldeisers, de manier waarop insolventie wordt aangepakt radicaal veranderen, met een impact op verschillende niveaus: voor de brc Verbruik lijkt het dus nuttig om een systeem van monitoring op te zetten zodat kan worden nagegaan of de procedure daadwerkelijk aan haar doel beantwoordt en of ze geen negatieve gevolgen heeft voor consumenten en schuldeisers.